

OBRAZAC ISKAZA O PROCJENI UČINAKA PROPISA

MINISTARSTVO ZAŠTITE OKOLIŠA I PRIRODE

ISKAZ O PROCJENI UČINAKA PROPISA ZA

PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU DOPUNSKOG PROTOKOLA IZ NAGOYE I
KUALA LUMPURA O ODGOVORNOSTI I NAKNADI ŠTETE
UZ KARTAGENSKI PROTOKOL O BIOLOŠKOJ SIGURNOSTI

Zagreb, 14. travnja 2014.

1. PROBLEM

Republika Hrvatska postala je strankom Protokola o biološkoj sigurnosti (Kartagenskog protokola) danom stupanja na snagu Protokola 11. rujna 2003. godine. Dopunski protokol iz Nagoye i Kuala Lumpura o odgovornosti i naknadi štete nastavak je dorade članka 27. Kartagenskog protokola. Nakon dugog niza godina pregovaranja, Dopunski protokol je usvojen 2010. godine na Desetoj konferenciji stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti. Doseg primjene Dopunskog protokola obuhvaća štete nastale na biološkoj raznolikosti koje su posljedica uvezenih živih modificiranih organizama (LMO-a) za svrhu uvođenja genetski modificiranih organizama (GMO-a) u prirodu (npr. za sadnju, uzgoj ili oplemenjivanje), za ograničenu uporabu (npr. istraživanja), za direktnu uporabu kao hrana, hrana za životinje ili preradu (tzv. LMO-FFPs); LMO-a koji su ušli na područje pod nacionalnom jurisdikcijom na ilegalan način, nenamjerno ili slučajno kao posljedica nesreće.

Obzirom da šteta od GMO-a može nastati prekograničnim prijenosom, provozom, uporabom, uvođenjem u okoliš i stavljanjem GMO-a ili proizvoda koji sadrže i/ili se sastoje ili potječu od GMO-a na tržište, problematika odgovornosti i naknada šteta nastalih pod utjecajem GMO-a odnosi se na određeni krug gospodarskih subjekata, potencijalnih uvoznika GMO-a i korisnika koji stavljaju GMO na tržište, koriste ili proizvode GMO ili proizvode koji sadrže i/ili se sastoje ili potječu od GMO-a, te poljoprivrednika koji se budu odlučivali za primjenu nove tehnologije na području poljoprivrede i uzgoja različitih poljoprivrednih kultura. Ova problematika je na razini Europske unije uređena Direktivom 2004/35/EC Europskog Parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. koja se odnosi na odgovornost za štete u okolišu (*SL L 143, 30.4.2004, str. 56*). Direktiva 2004/35/EC prenesena je u nacionalnu zakonodavstvo Uredbom o načinu utvrđivanja šteta u okolišu (Narodne novine, broj 139/2008). Nadalje, problematika odgovornosti i naknada šteta nastalih od utjecaja GMO-a navedena je i u članku 55. Zakona o genetski modificiranim organizmima (Narodne novine, br. 70/2005, 137/2009 i 28/2013) koji upućuje na posebne propise.

Odredbe o odgovornosti i naknadi šteta na nacionalnoj razini dodatno su važne i za buduću nacionalnu strategiju o koegzistenciji konvencionalnih, organskih/ekoloških i GM kultura koja se ne može uspostaviti ako nisu detaljno definirane odredbe o odgovornosti i naknada šteta nastalih od utjecaja GMO-a. Ministarstvo poljoprivrede odgovorno je za izradu Nacionalne strategije o koegzistenciji. Za sada još nije poznato kada će ona biti objavljena.

Normativnim rješenjem daju se smjernice Republici Hrvatskoj kao stranki Kartagenskog

protokola da uzme u obzir odredbe Dopunskog protokola u situacijama kada dolazi do širenja GMO-a prilikom uporabe GMO-a, prekograničnog prijenosa GMO-a, uvođenja GMO-a u okoliš i/ili uzgoja/kultivacije GMO-a na većim površinama, odnosno kontaminacije okoliša i ostalih ne-GM kultura. Normativno rješenje bi trebalo potaknuti nadogradnju nacionalnog zakonodavstva vezano uz odgovornost i naknadu šteta nastalih uslijed utjecaja GMO-a koje je trenutno manjkavo i nedorečeno.

Normativnim rješenjem omogućiti će se primjena uredbi Dopunskog protokola od dana podnošenja instrumenta pristupa Republike Hrvatske Dopunskom protokolu i stupanja na snagu samog Protokola što se očekuje tijekom 2015. godine. Normativno rješenje također je neophodno da bi se provela procedura ratifikacije Protokola te u konačnici omogućilo prilagođavanje nacionalnog zakonodavstva odredbama novog međunarodnog ugovora.

Usklađivanje nacionalnog zakonodavstva koji se odnosi na problematiku odgovornosti i naknada šteta nastalih pod utjecajem GMO-a/LMO-a provoditi će Ministarstvo zaštite okoliša i prirode u koordinaciji sa Ministarstvom poljoprivrede i ostalim nadležnim tijelima koja se bave problematikom GMO-a.

Provedba Zakona o potvrđivanju Dopunskog protokola ne zahtijeva dodatna financijska sredstva niti novi ljudski potencijal i/ili nove investicije u smislu uspostave novih institucija tako da neće izazvati povećanje financijskih potreba za financiranje iz državnog proračuna. Za primjenu Dopunskog protokola dovoljno je koristiti postojeće ljudske i administrativne kapacitete (npr. institucije za zaštitu prirode, nacionalnu kontakt osobu za Kartagenski protokol i BCH, postojeće baze podataka o stanju biološke raznolikosti (uključujući stanje genetske raznolikosti, vrsta i staništa) i postojeći BCH mehanizam razmjene informacija biološke sigurnosti.

Zakon o potvrđivanju Dopunskog protokola iz Nagoye i Kuala Lumpura o odgovornosti i naknadi štete uspostaviti će nadležna tijela. Krajnji cilj Zakona o potvrđivanju Dopunskog protokola je doprinijeti očuvanju biološke raznolikosti i održivom razvoju komponenti biološke raznolikosti.

2. CILJEVI

Normativnim rješenjem omogućuje se implementacija odredbi Dopunskog protokola iz Nagoye i Kuala Lumpura o odgovornosti i naknadi štete uz Kartagenski protokol o biološkoj sigurnosti. Normativno rješenje je sastavni dio postupka ratifikacije Protokola. Nadalje, normativno rješenje će potaknuti nadogradnju nacionalnog zakonodavstva vezano uz odgovornost i naknadu šteta nastalih uslijed korištenja GMO-a.

Zakon o potvrđivanju Suplementarnog protokola iz Nagoye i Kuala Lumpura o odgovornosti i naknadi štete uz Kartagenski protokol o biološkoj sigurnosti uspostaviti će nadležna tijela za provedbu Protokola. Krajnji cilj Zakona o potvrđivanju Suplementarnog protokola je doprinijeti očuvanju biološke raznolikosti i održivom razvoju komponenti biološke raznolikosti.

3. MOGUĆE OPCIJE

Opcije 1 i 2 koje se odnose na ne-normativno rješenje nisu moguće obzirom da Republika Hrvatska ima namjeru ratificirati Dopunski protokol i osigurati direktnu primjenu odredbi Dopunskog protokola iz Nagoye i Kuala Lumpura o odgovornosti i naknadi štete uz

Kartagenski protokol o biološkoj sigurnosti.

Opcija 3 (normativno rješenje):

Obzirom na postupak ratifikacije novog međunarodnog sporazuma na području zaštite prirode koji se treba provesti u Republici Hrvatskoj, opcija 3 nije moguća.

Opcija 4 (normativno rješenje): izradene teze propisa

Opcija 4 odnosi se na donošenje Zakona o potvrđivanju Dopunskog protokola iz Nagoye i Kuala Lumpura o odgovornosti i naknadi štete uz Kartagenski protokol o biološkoj sigurnosti koji bi trebao stupiti na snagu tijekom 2015. godine. Zakon će omogućiti direktnu implementaciju odredbi Dopunskog protokola te će utvrditi nadležna tijela za provedbu Dopunskog protokola na nacionalnoj razini.

4. USPOREDBA OPCIJA

Opcije	Koristi	Troškovi
Opcija 1: ne poduzimati ništa	Ne razmatra se.	Ne razmatra se.
Opcija 2: (nenormativno rješenje)	Ne razmatra se.	Ne razmatra se.
Opcija 3: (normativno rješenje)	Ne razmatra se.	Ne razmatra se.
Opcija 4: (normativno rješenje)	Normativno rješenje će omogućiti pokretanje postupka ratifikacije novog međunarodnog sporazuma u okviru Kartagenskog protokola o biološkoj sigurnosti. Normativno rješenje će utvrditi nadležna tijela za provedbu Dopunskog protokola te omogućiti veću transparentnost i pravnu sigurnost oštećenih strana u situacijama kada je već došlo do šteta od GMO-a te u slučajevima kontaminacije površina nastalih uslijed korištenja GMO-a. Normativno rješenje može pridonijeti socijalnoj uključenosti građana u kreiranju nacionalnih odredbi o odgovornosti i naknada	Navedeno normativno rješenje po sebi neće imati značajan financijski učinak niti na jednom području/sektoru. Donošenje Zakona o potvrđivanju Dopunskog protokola neće imati financijski učinak na proračun, međutim, prilagođavanje nacionalnog zakonodavstva moglo bi dovesti do viših operativnih troškova, većeg financijskog tereta za gospodarske subjekte odnosno povećanje financijskih obveza za operatore koji će u slučaju pojave šteta biti odgovorni za isplatu odšteta/novčanih naknada. U tu grupu ulaze i oni poljoprivrednici koji bi odlučili saditi GM kulture jer je kontaminacija konvencionalnih i ekološki uzgojenih kultura neminovna. Predloženo normativno rješenje samo po sebi ne utječe na tržišno natjecanje. Normativno rješenje samo po sebi ne zahtijeva provedbu dodatnih

	<p>šteta nastalih od utjecaja GMO-a te omogućiti aktivnije sudjelovanje javnosti prilikom formiranja mogućih budućih odredbi vezanih za odštetu. Normativno rješenje će upravo doprinijeti očuvanju biološke raznolikosti i zdravlja ljudi, obzirom da je to jedna i od osnovnih zadaća Protokola o biološkoj sigurnosti (Kartagenskog protokola) kao i ovog Dopunskog protokola.</p>	<p>administrativnih i upravnih postupaka, međutim, u primjeni i usklađivanju odredbi novog protokola sa nacionalnim zakonodavstvom na području odgovornosti i naknada šteta nastalih pod utjecajem GMO-a, postoji realna mogućnost naknadnog uvođenja novih administrativnih i upravnih postupaka, kao npr. utvrđivanje prava i/ili obveza posebnim upravnim aktom; provedba upravnog nadzora; pribavljanje posebnih dozvola, rješenja, suglasnosti; povećanje ili uvođenje nove administrativne tarife i sl.</p>
--	---	---

UPUTA: Ovaj dio Iskaza popunjava se pri ažuriranju Nacrta prijedloga Iskaza, a nakon provedenog savjetovanja i ponovno se ažurira nakon javne rasprave kod izrade Prijedloga Iskaza

5. SAVJETOVANJE

Ispunjava se nakon provedenog savjetovanja.

6. PREPORUČENA OPCIJA

Ispunjava se nakon provedenog savjetovanja.

7. PRAĆENJE PROVEDBE I EVALUACIJA

Ispunjava se nakon provedenog savjetovanja.

8. PRILOZI

TEZE O SADRŽAJU PROPISA za Zakon o potvrđivanju Dopunskog protokola iz Nagoye i Kuala Lumpura o odgovornosti i naknadi štete uz Kartagenski protokol o biološkoj sigurnosti

Republika Hrvatska kao stranka Kartagenskog protokola o biološkoj sigurnosti ima namjeru ratificirati Dopunski protokol iz Nagoye i Kuala Lumpura o odgovornosti i naknadi štete te je stoga potrebno donijeti Zakon o potvrđivanju istoga. Zakon o potvrđivanju Dopunskog protokola omogućiti će primjenu odredbi Protokola kada isti stupi na snagu u odnosu na Republiku Hrvatsku sukladno odredbama članka 18. Dopunskog protokola.

Vjeruje se da će novi Protokol stupiti na snagu tijekom 2015./2016. godine.

Nagoya Suplementarni protokol je ispunjenje i konkretnija primjena članka 27. Protokola o biološkoj sigurnosti (Kartagenskog protokola), te je stoga dopunski protokol Kartagenskog protokola.

Cilj Dopunskog protokola je doprinijeti očuvanju i održivom korištenju biološke raznolikosti uspostavom međunarodnim pravila i postupaka za utvrđivanje odgovornosti i nadoknada šteta nastalih uporabom živih modificiranih organizama (LMO-a) odnosno genetski modificiranih

organizama (GMO-a).

Dopunski protokol je prvi multilateralni sporazum okoliša koji definira „štetu bioraznolikosti“. Tradicionalna šteta koja je uobičajena u instrumentima građanske odgovornosti te uključuje fizičke ozljede, gubitak ili oštećenje imovine ili gospodarskih interesa, nije pokrivena ovim Protokolom.

Primjena Dopunskog protokola nastupa tek u slučaju pojave šteta i to kada se isključivo radi o šteti na biološku raznolikost koja je prouzročena uvozom ili prekograničnim prijenosom LMO-a/GMO-a te u slučaju kada je moguće dokazati uzročno-posljedičnu vezu.

Najvažnije značajke Dopunskog protokola:

- Administrativni pristup odgovornosti (čl. 5, najvažnija odredba) je velikim dijelom inspiriran Direktivom o odgovornosti za štetu u okolišu u vezi sa sprječavanjem i otklanjanjem šteta u okolišu.

Sukladno toj odredbi Protokola zahtijeva se poduzimanje preventivnih mjera i/ili odgovarajućih mjera odgovora od strane operatora (fizička ili pravna osoba koja provodi kontrolu LMO-a/GMO-a (izravno ili neizravno), npr. proizvođač, idejni tvorac/programer, nositelj suglasnosti/dopuštenja/dozvole/prijave, izvoznik, uvoznik, prijevoznik, dobavljač, osoba koja stavlja LMO/GMO na tržište) ili od strane nadležnog tijela u slučaju kada operator nije u mogućnosti poduzeti takve mjere. Ovakav pristup pokriva situacije u kojima se šteta po biološku raznolikost već dogodila ili kada postoji velika vjerojatnost da će šteta nastati ako se pravodobno ne poduzmu odgovarajuće mjere. Odgovornost je operatera odmah obavijestiti nadležno tijelo o slučajevima štete, nadležno tijelo mora identificirati operatera, procijeniti štetu i odlučiti koje mjere odgovora operater mora poduzeti. Nadležno tijelo ima pravo tražiti pokriće troškova od strane operatera. Postoji mogućnost upravnog ili sudskog pregleda odluka nadležnog tijela.

- Definicija štete bioraznolikosti (članak 2., stavci 2. i 3.):

Sukladno toj odredbi šteta znači negativan učinak na očuvanje i održivo korištenje bioraznolikosti i mora biti mjerljiva ili na neki način vidljiva i značajna. Države određuju da li je oštećenje/šteta značajna ili ne na temelju slijedećih faktora: prisutnost dugoročnih stalnih promjena, opseg kvalitativnih ili kvantitativnih promjena, smanjene sposobnosti komponenti biološke raznolikosti da osiguraju robu i usluge ekosustava te razmjeri bilo kojih negativnih učinaka na zdravlje ljudi.

- Obveza poduzimanja preventivnih mjera u slučaju kada postoji vjerojatnost šteta (stavak 4. preambule, članak 2.2., članak 5.3.):

Dopunski protokol obvezuje da se poduzmu preventivne mjere ne samo u slučaju kada su se štete već dogodile nego i kada postoji dovoljna vjerojatnost nastanka šteta. Države imaju obvezu tražiti operatera da poduzme preventivne mjere i onda kada postoji dovoljna vjerojatnost da će doći do štete ako se ne poduzmu preventivne mjere.

- Odredba o civilnoj/građanskoj odgovornosti (članak 12):

Prilikom pružanja odgovarajućih mjera, države imaju punu diskreciju, prema potrebi, primijeniti pravila i procedure građanske odgovornosti ili razviti specifična pravila. Doseg

ovog članka je ograničen jer se odnosi samo na osobne ili materijalne štete povezane s oštećenjem biološke raznolikosti.

Pet godina nakon stupanja na snagu Dopunskog protokola procijeniti će se učinkovitost domaćih nacionalnih režima građanske odgovornosti.

- Pozivanje na financijsku sigurnost (članak 10.):

U okviru nacionalnog zakonodavstva države zadržavaju pravo da omoguće financijsku sigurnost na način koji nije suprotan njihovim pravima i obvezama u okviru međunarodnog prava i obvezama prema WTO. Tek će prvi sastanak stranaka Dopunskog protokola razmatrati modalitete mehanizama financijske sigurnosti, pitanje utjecaja na okoliš, ekonomske i društvene učinke te identificirati prikladne entitete koji pružaju financijsku sigurnost za takve štete.

Novi propis treba sadržavati sljedeća poglavlja:

I Odredbe Dopunskog protokola na engleskom jeziku (original teksta Protokola)

II Odredbe Dopunskog protokola na hrvatskom jeziku (prijevod teksta Protokola)

III Završne dio koji obuhvaća sljedeće odredbe:

- Odredbu o nadležnosti Ministarstva za zaštitu okoliša i prirode u provedbi ovoga Zakona.
- Odredbu o ovlasti Vlade Republike Hrvatske za donošenje propisa o provedbi ovoga Zakona.
- Odredba kojom se ističe da: „Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona Protokol iz članka 1. ovoga Zakona nije na snazi te će se podaci o njegovom stupanju na snagu objaviti u skladu s odredbom članka 30. stavka 3. Zakona o sklapanju i izvršavanju međunarodnih ugovora.“
- Odredba o stupanju na snagu Zakona o potvrđivanju Dopunskog protokola (osmog dana od dana objave u Narodnim novinama)